

Lesbiske, homofile og bifile arbeidstakere i storbyen

Bjørn R. Lescher-Nuland
Arne Backer Grønningsæter
Presentasjon av funn

Arne Backer Grønningsæter og
Bjørn R. Lescher-Nuland

Lesbiske, homofile og bifile arbeidstakere i storbyen

Undersøkelse blant ansatte i Bergen kommune

 Fafo

PROGRAM FOR STORBYRETTET FORSKNING

Oversikt

- Data og metode
- Åpenhet
- Hvordan er det å være LHBS på arbeidsplassen?
- Holdninger
- Diskriminering og trakassering
- Arbeidsmiljø
- Møte med brukerne
- Konklusjoner og anbefalinger

Data og metode

- Spørreskjemaundersøkelse
- Kvalitative intervjuer
- Fokusgruppeintervjuer

Spørreskjemaundersøkelse

- En nettbasert del og en papirbasert del
- Samlet 1541 respondenter
- Svarprosent 39 %
- 44 respondenter identifiserte seg som LHBS, 23 usikre, tilsammen 67

Kvalitative intervjuer

- 10 intervjuer
 - 7 kvinner
 - 3 menn
- Bredt sammensatt gruppe informanter
 - Forholdsvis mange gifte eller samboere
 - Men ingen fra mannsdominerte arbeidsplasser og heller ingen med innvandrerbakgrunn

Fokusgrupper

- To grupper
 - En med ledere (tre menn og fire kvinner)
 - En med tillitsvalgte og verneombud (alle var kvinner)
- Bred sammensetning av sektorer og organisasjoner

Åpenhet

- Å kjenne noen på arbeidsplassen som er åpne
- LHBS-perspektivet

Å kjenne noen på arbeidsplassen som har fortalt at de er lesbiske, homofile eller bifile

	Antall	Prosent
Ja	426	29
Nei	1010	68
Vet ikke	47	3
Totalt	1483	100

LHBS-perspektivet

LHBS' åpenhet overfor andre	Antall
Er åpen for alle	23
Er åpen for de fleste	6
Er åpen for noen	7
Er ikke åpen for noe	7
Totalt	43

Foreldrene mine var den store bøygen. Det var lettere på jobben. Når jeg fortalte at jeg var lesbisk, sa folk at det har vi visst. Det var en stor bøyge, homofili var knyttet til avvik, til noe negativt. Jeg kom mer eller mindre ut i alle fora på en gang

(Informant, kvinne)

Å være LHBS på arbeidsplassen?

- Forholdet til kolleger
- Hva vet sjefen?

Forholdet til kolleger

LHBS' grad av enighet når det gjelder påstander om hvordan det er å være lesbisk, homofil eller bifil på arbeidsplassen

	I stor grad / I ganske stor grad	Verken stor eller liten grad	I liten grad / I ganske liten grad	Vet ikke	Totalt (N)
Jeg føler meg som en naturlig del av arbeidsplassen, og det spiller ingen rolle at jeg er lesbisk, homofil eller bifil.	41	1	0	5	47
Alle behandler meg med respekt uavhengig av seksuell identitet.	35	4	1	6	46
Jeg synes det er vanskelig å snakke naturlig om privatlivet mitt på jobben, fordi det blir mye fokus på at jeg er lesbisk, homofil eller bifil.	6	6	27	7	46
Jeg opplever at jeg må holde seksuell identitet skjult for at jeg ikke skal bli behandlet annerledes.	2	4	35	4	45
Det er naturlig for meg å ta med kjæreste/partner på en sosial jobbsammenheng.	18	11	11	5	45

Hva vet sjefen?

- 23 av 44 LHBS respondenter har fortalt sjefen sin at de er lesbiske homofile eller bifile
- Tvetydig bilde
 - På den ene siden er det tilbakeholdenhet når det gjelder åpenhet overfor leder
 - På den andre siden er det positive erfaringer med støttende og imøtekommende ledere

Holdninger

- En liten ordliste
- Generelle holdninger på arbeidsplassen
- Hvis sjefen din var lesbisk

En liten ordliste

Positive/nøytrale

- Homofil, homo, homse, lesbisk, lesbe, bifil, gay, skeiv, menneske med en annen legning, partnere, jentesex, guttesex, sex med samme kjønn
- De er forelsket/kjærester, de får gjøre som de lyster, greit, frisinnet, akseptabelt, åpen, eventyrlysten, lykkelig

Negative/tvetydige/vil ikke snakke om det

- Litt ekkelt, forvirret, galskap, merkelig, ikke for meg , æææsj, unaturlig, unormale
- Folk som spiller på hjemmelag, bortelaget, hver sin smak, hvis opplevelsen er god er det ok for meg
- Har ikke for vane å snakke om sexlivet til folk, en privatsak, uinteressant å beskrive mennesker ut fra seksuell legning, opp til den enkelte

Ansattes oppfatning av holdninger til LHB på arbeidsplassen. Antall og prosent

	Kolleger		Nærmeste leder		Tillitsvalgt	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
Stort sett positive	786	53	692	48	636	44
Verken positive eller negative	262	18	211	15	206	14
Stort sett negative	16	1	9	1	8	1
Vet ikke	414	28	545	37	605	42
totalt	1478	100	1457	101	1455	101

Forestillinger LHBS arbeidstakere opplever at medarbeidere har om lesbiske, homofile og bifile

	Lesbiske	Homofile menn	Bifile
Stort sett positive	31	22	16
Verken positive eller negative	5	10	11
Stort sett negative	1	2	3
Vet ikke	6	9	10
Totalt	43	43	40

Ville en arbeidstaker være komfortabel med at sjefen er lesbisk?

	Antall	Prosent
Ja	1361	93
Nei	23	2
Vet ikke	87	6
Totalt	1471	101

Det har vært helt greit å være åpen. Har vært helt åpen innad på arbeidsplassen, og alle har visst det hele tiden, og det har vært helt uproblematisk. Pleier å fortelle det raskt til eventuelle nye ansatte som kommer. Så skal de slippe å dumme seg ut ved å spørre om hva mannen min driver med.

(Informant, leder, kvinne)

Holdninger

Jeg har snakket med en [...] som har helt andre opplevelser enn meg. Men det er også tilbake i tid. Der det kom opp på et møte på tidlig 90-tall, og hadde negative erfaringer. Jeg vet at hun jobber ikke i kommunen nå. Men hun har kanskje også en forventning om at folk skal reagere negativt. Og da tror jeg kanskje man er mer utsatt for å møte dem. Men det er jo ikke noe man kan noe for. Noen har et mer positivt uttrykk, og andre har det ikke. Det kan ha sitt å si. Men jeg kjenner ikke til noen sånne ordentlig negative historier.

(Informant, kvinne)

Det er noen som forestiller seg at livet består av seksualitet for homofile. Seksualiteten blir hoveddimensjonen ved oss – men ellers er vi som folk flest – da godtas vi.

(Informant, kvinne)

Diskriminering og trakassering

- Erfaringer med diskriminering og trakassering i Bergen kommune

Erfaringer med diskriminering

	Har opplevd diskriminering	Har <u>ikke</u> opplevd diskriminering	Vet ikke
LHBS	1	33	8

- Kun én som har opplevd diskriminering
- 1 av 5 usikre
- Aksept eller toleranse for at man må tåle en viss grad av diskriminering og trakassering som resultat av åpenhet?
- Sammenliknet med annen forskning, færre som rapporterer at de opplever diskriminering og trakassering
- Viktig med nulltoleranse, og ta erfaringene på alvor

Diskriminering og trakassering

Når noen kommer ved vitser og sånne ting, så er det noen som vil føle seg tråkket på. Andre ikke. Jeg ville ikke føle det sånn. Men det er andre som ville føle det som de ble tråkket på. Da blir det alltid et definisjonsspørsmål om dette er mobbing, eller om dette er noe som burde stoppes. For det blir jo veldig lett litt sånn "har du ingen sans for humor?". Det er helt klart en holdning man ikke burde utvise. For hvis noen sier at de føler seg krenket så burde man jo møte det. Men det vil være så individuelt. Så det er fryktelig vanskelig å definere hva som er krenkende. (informant, kvinne)

Jeg står for det meste for det jeg mener, men ser litt an hvem jeg forteller om meg selv til. Du blir veldig fort "hun lesben", og det kan være veldig slitsomt. Har nok i en travel hverdag om man ikke skal bekymre seg for det og. (respondent spørreundersøkelsen)

Diskriminering og trakassering

Grad av enighet med påstand: På arbeidsplassen min får man lov til å være den man er uavhengig av seksuell identitet. prosent

	Helt enig	Ganske enig	Verken enig eller uenig	Ganske uenig	Helt uenig	N
Alle ansatte	47	30	16	2	4	1515

Arbeidsmiljø

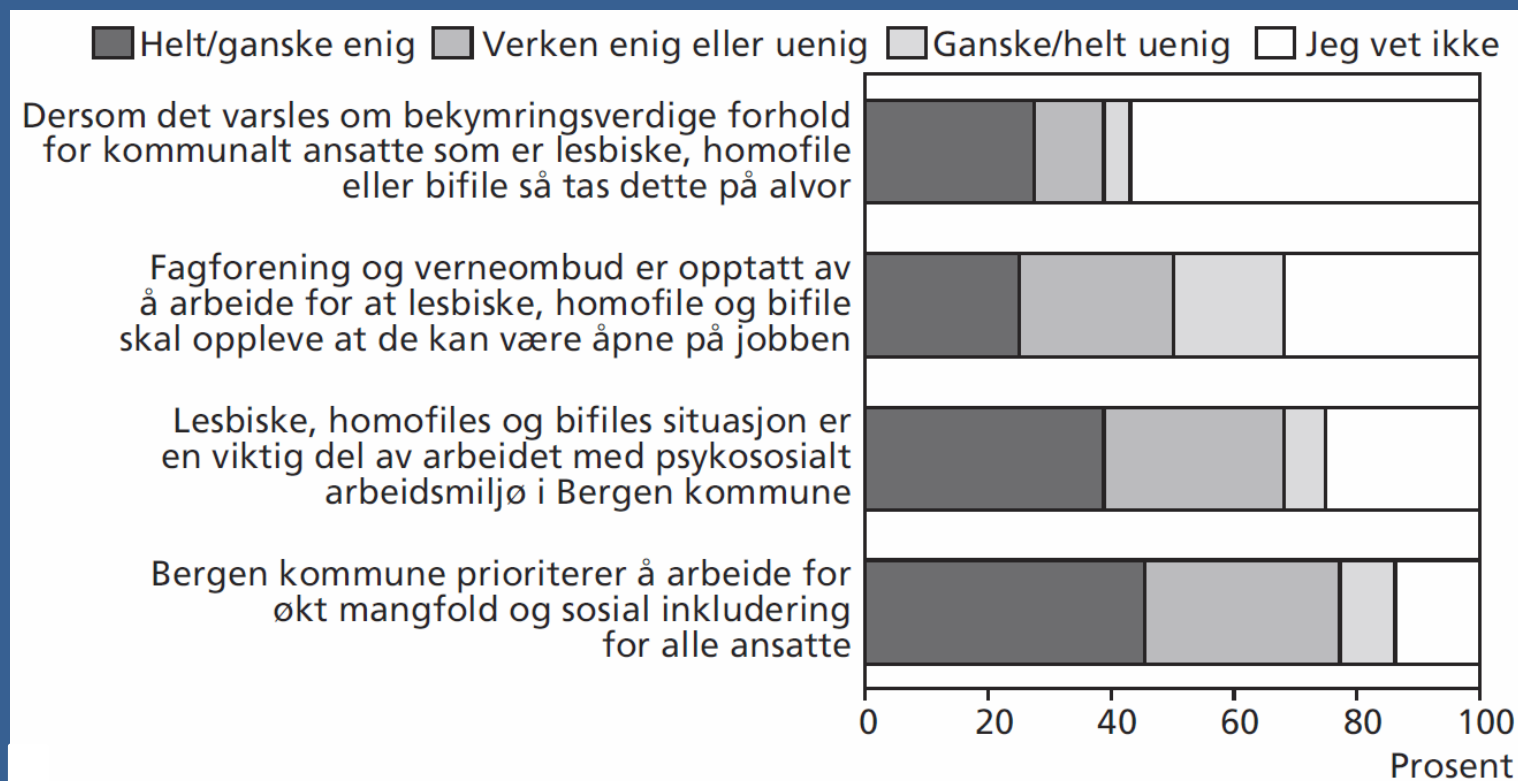
- Et godt arbeidsmiljø?
- Kunnskap om og betydning av handlingsplanen ”For mangfold og inkludering”

Et godt arbeidsmiljø?

- Viktige aktører i å skape et godt arbeidsmiljø:
 - Ledelsen har et overordnet ansvar
 - Verneombud
 - Tillitsmannsapparatet
 - Arbeidstakerne selv
- LHBS tematikk i liten grad tematisert i leder-, tillitsmanns- eller verneombudopplæring

Et godt arbeidsmiljø?

LHBS personers vurderinger om arbeidsmiljø

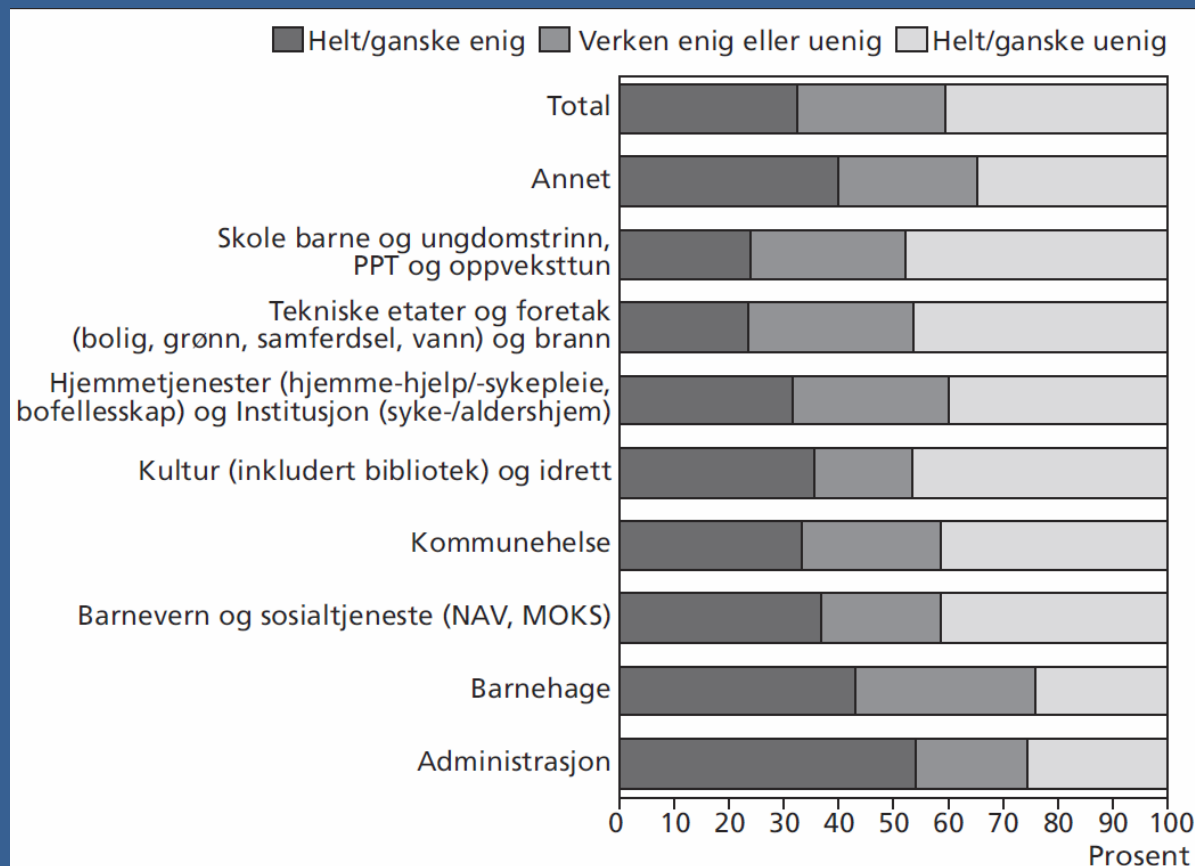
Jeg er overbevist over at min åpenhet gjør at de på en måte ikke har noe valg. De som har blitt ansatt, så har jeg sittet og snakket med dem i lunsjen, og snakket om kjæresten min og hun om hverandre. Og da har jo de sett at ingen av de andre løfter på et bryn en gang. De har på en måte bare blitt tvunget til å akseptere. Med mindre de sitter inne med det. Men har aldri hørt noen ting.
(informant, kvinne)

Det er opp til oss som homofile å ta opp spørsmål. Det at det ikke blir tematisert oppfattes som resultat av at det ikke er et problem. Ballen blir sparket over på vår banehalvdel. Det er jeg som må sette ting på dagsorden, men så har jeg for lite legitimitet fordi jeg er for involvert. Når jeg tar opp ting blir jeg møtt med at dette sier du fordi du er lesbisk. (informant, kvinne)

Kunnskap om og betydning av handlingsplanen ”For mangfold og inkludering”

Påstand om kjennskap til at Bergen kommune har en egen handlingsplan som vektlegger viktigheten av inkludering på arbeidsplassen av lesbiske, homofile og bifile arbeidstakere, fordelt etter arbeidsplass.

Prosent. N = 1404

Møte med brukerne

- Kontakt med brukere
- Profesjonalitet

Kontakt med brukerne

LHBS vurdering av hvordan brukerne forholder seg til LHBS	Antall	Prosent
Overveiende positivt	6	14
Ganske positivt	0	0
De vet ikke	25	58
Vet ikke	12	28
Totalt	43	100

Alle ansattes vurderinger av holdninger blant brukere til LHBS	Antall	Prosent
Stort sett positive	306	21
Verken positive eller negative	289	20
Stort sett negative	78	5
Vet ikke	782	54
Totalt	1455	100

Profesjonalitet

- Hvem som er brukere varierer, det samme med tettheten i relasjonen – dette påvirker hvorvidt det er relevant med åpenhet
- Mangfold av meninger om hvordan man skal møte brukere som LHBS
- Felles for alle – ønske å fremstå som profesjonell og faglig

Profesjonalitet

Jeg har ikke fortalt til ungene at jeg er homo. Synes ikke at unger skal måtte forholde seg til det. Det er viktig å skille mellom privat og profesjonell. Jeg synes vi lett kan gjøre det til en større greie enn vi vil det skal være. (informant, mann)

Det gjør ikke meg noe. Jeg vet jo ikke, men har sagt til sjefen min at jeg vil bli bedømt ut fra det jeg gjør, ikke den jeg er. Det viktigste må være den jobben jeg gjør. Har jobbet før med en som var veldig religiøs. Det var litt plagsomt. Men jeg oppfatter ikke at noen har veldig sterke negative meninger der jeg jobber nå. Har ikke hørt at foreldre har reagert. Når både verneombud og leder vet om, og sikkert også delvis kolleger selv om de ikke vet like mye. Så velger jeg å tro at det ikke vil være et problem. Så vil jeg håpe at jeg vil bli backet opp. Om jeg har gjort noe dumt så må jeg jo stå for det. Men at jeg skal bli bedømt ut fra hva jeg gjør. (informant, mann)

Konklusjoner og anbefalinger

- En god arbeidsplass?
- Arbeid med inkludering av LHBS på arbeidsplassen

En god arbeidsplass

- Kommunen har vedtatt homoplan
- Både likheter og forskjeller i majoritetens og minoritetens beskrivelse av arbeidsmiljøet
 - Alle er positive, men majoritetsrepresentantene gir mindre problematiserende svar enn LHBS
 - Noen LHBS er fortsatt ikke åpne
 - Mange “vet ikke” svar
- Det er noen sprekker i det positive bildet og det er derfor nødvendig fortsatt å synliggjøre, bevisstgjøre og være i stand til å kommunisere åpent

Utfordringer

- Gjør handlingsplanen "For mangfold og inkludering" kjent
- Målrett tiltak mot skole, barnehage, helse og mannsdominerte arbeidsplasser
- Vurdere å oppfordre lesbiske, homofile og bifile om å søke jobber i kommunen.
- Tematiser LHB i leder-, tillitsvalgt- og HMS-opplæring
- LHB sin arbeidssituasjon bør snakkes om
- Forebygg fortsatt trakassering og diskriminering
- Homofili kan bli et åpnere tema, også i relasjonen til brukerne.
- Bruk mainstreaming som metode

Jeg var helt ukjent med at Bergen kommune hadde en handlingsplan for å inkludere homofile, lesbiske og bifile. Jeg synes det er flott (Respondent, spørreundersøkelsen)

Jeg tenker det er viktig fordi det synliggjør en overordnet politikk. Det er ikke ok å diskriminere. Men også ok fordi ... jeg tenker at å sette ord på noe, da må man snakke om det, og da skjer det noen kognitive ting og koblinger som bare er til det gode. Men er jo litt trist at det er noe man må ha. Men noen er jo redd for at den skal stigmatisere. Men de som tenker det, de må jo tenke at dette er noe skammelig. For meg blir det litt fullstendig brist. De tenker at dette ikke skal snakkes om. Da må de jo tenke at det er stigmatiserende å være homofil, om de er redde for at det skal prates om eller tas opp. Jeg skulle ønske at det ikke var sånn.” (Informant, kvinne)

Takk til deltakerne i undersøkelsen, til Bergen kommune
og KS v/Program for storbyrettet forskning

WWW.FAFO.NO